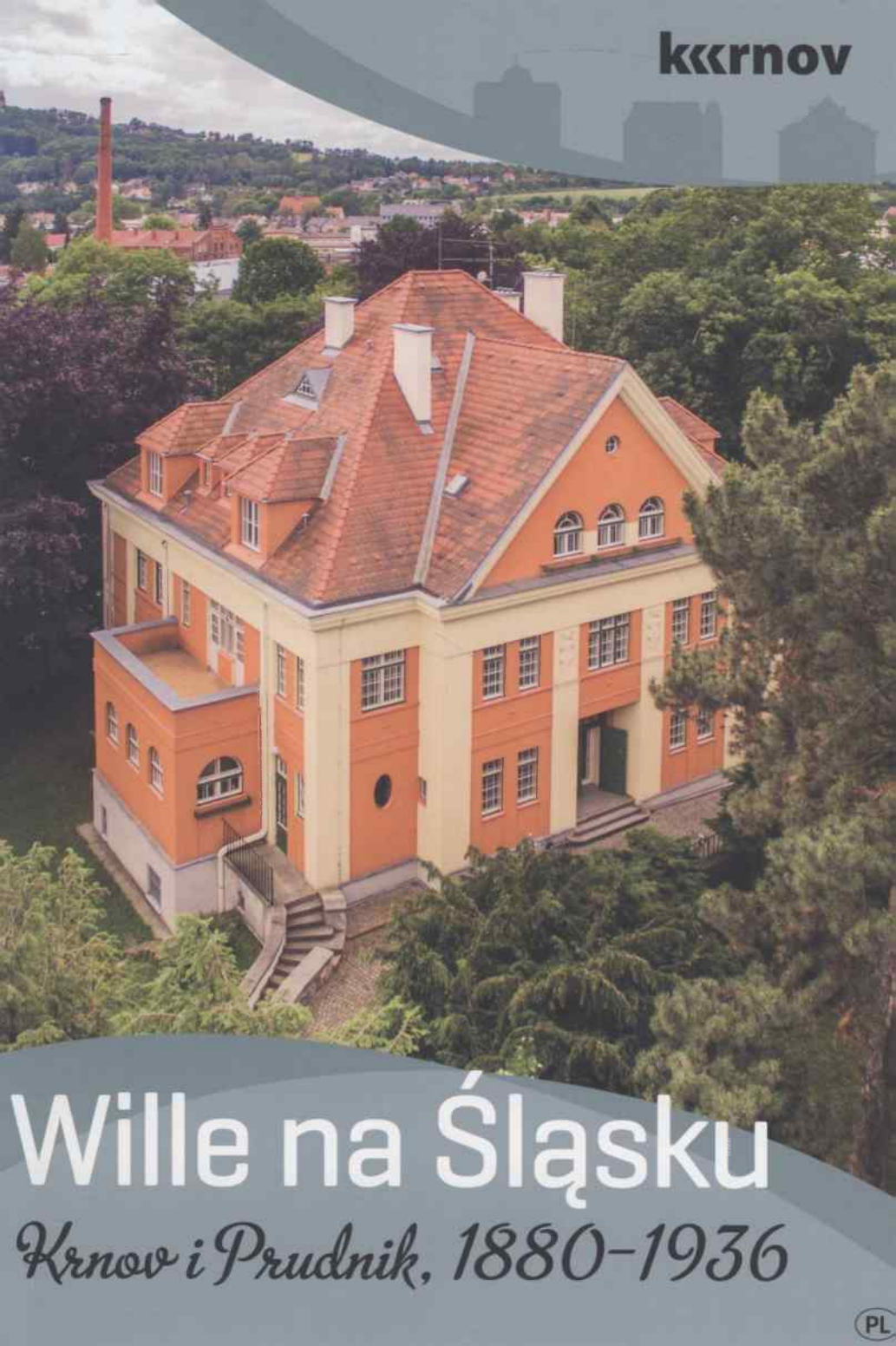

kkrnov

Wille na Śląsku

Krnov i Prudnik, 1880-1936

Zdjęcie: Wnętrze willi Hermanna Larischa.

Wstęp

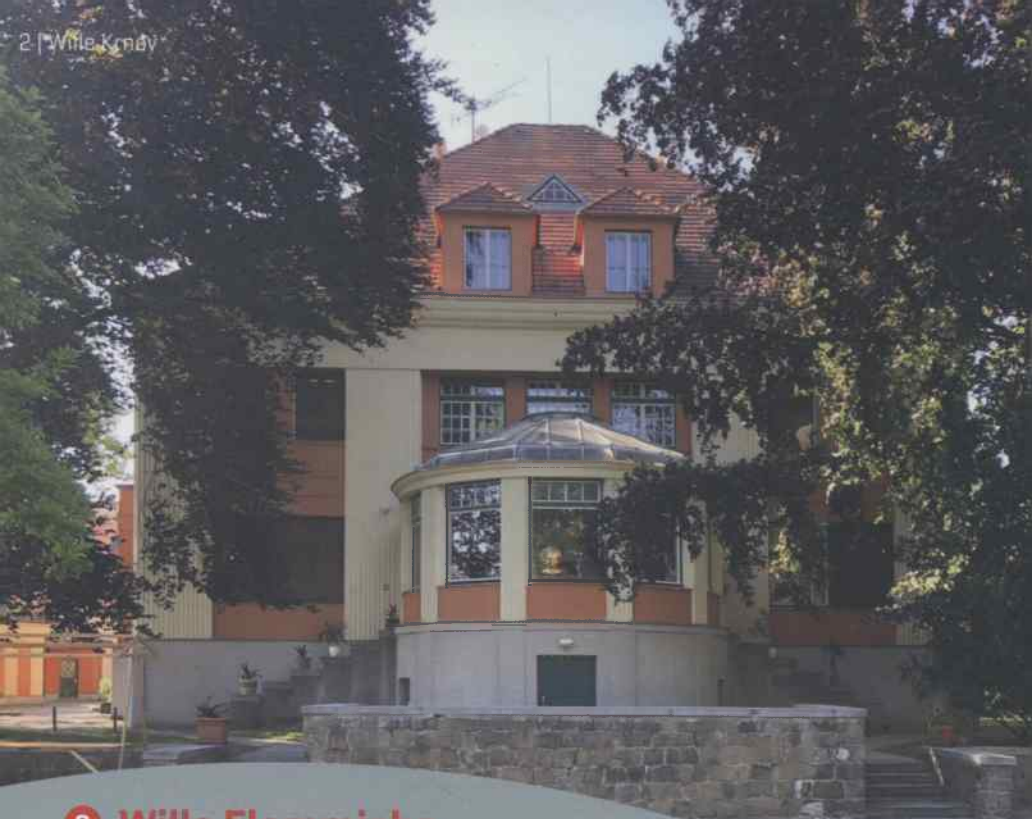
Historia miasta Krnova/Jägerndorf sięga XIII wieku, ale jego największy rozwój przypadł na przełom XIX i XX wieku. Miasto stało się ważnym ośrodkiem przemysłowym austriackiego Śląska. Powstało tu wówczas kilkadziesiąt fabryk włókienniczych, liczba ludności szybko rosła, a miasto i jego okolice przeżywały niespotykany dotąd rozkwit. Dzięki dynamicznemu rozwojowi budownictwa miasto rozrosło się wokół historycznego centrum, pierwotnie otoczonego murami. Powstał szereg zabudowań publicznych i prywatnych. Miasto rozszerzało się o swoje przedmieścia i przyłączone okoliczne miejscowości. Bardziej zamożna część ludności koncentrowała się przede wszystkim na budowie rezydencji rodzinnych, projektowanych przez uznanych architektów i budowniczych. Z pewnością należy wspomnieć też o rodowitych Krnoviakach, do których należą: Leopold Bauer, Arnold Goldberger, Oskar Wittek, dalej budowniczzy Franz Blasche, wiedeńscy architekci Otto Prutscher, Rudolf Eisler; zbudowali ważne budynki Moritz Hinträger, Wenzel Bürger, Leo Kammel i dalsi. Budowę prowadziły głównie trzy znaczące krnovskie firmy posiadające własne cegielnie - Ernst Latzel, Josef Hartel, Eduard Frank oraz Eugen Koch, Walter Kindermann.

Rodzinne wille, pochodzące z lat 1880-1936, do dziś stanowią perełki architektoniczne miasta i regionu.

Więcej informacji i zdjęć można znaleźć na stronie
www.infokrnov.cz.

2 Willa Flemmicha

Adres: Hlubčická 152/18 [Leobschützerstrasse]

Architekt: Otto Prutscher [1914]

Styl budynku: neoklasycyzm

Theodor Flemmich [9.09.1864 Krnov - 23.08.1926 Jeseník] pochodził ze starego rodu Krnovskiego, którego obecność w mieście jest udokumentowana już podczas wojny trzydziestoletniej. Z dyrektora fabryki sukna Franz Kurz, znajdującej się w sąsiedztwie kościoła św. Ducha, stał się współwłaścicielem tej włókienniczej firmy. Jego żoną była Terezie z domu Schimová z Czech i razem mieli kilka córek, z których trzy dożyły dorosłego wieku.

Ten ważny krnovski wytwórca tekstyliów zbudował swoją rodzinną rezydencję na dużej działce między ulicą Hlubčická a rzeką Opawą. Mimo, że był spokrewniony z architektem Leopoldem Bauerem, projekt neoklasycystycznej rezydencji powierzył wiedeńskiemu architektowi Otto Prutscherowi. Powodem był spór, jaki powstał między Flemmichem a Bauerem.

Trzon willi stanowią dwie piętrowe sale usytuowane nad sobą, połączone klatką schodową. Rzeźbiony filar tej pionowej komunikacji jest osią willi, wokół której poruszali się goście i mieszkańcy. Wszystkie pomieszczenia wspólne były połączone szklanymi drzwiami. Parter z oranżerią przeznaczono na cele reprezentacyjne – główny hol, pokój męski i pokój myśliwski. Pierwsze piętro było wykorzystywane przez rodzinę do celów prywatnych. Kuchnia znajdowała się na parterze, pralnia w piwnicy. Realizacją wewnątrz zajmowały się głównie warsztaty artystyczne i rzemieślnicze Wiener Werkstätte. Projekty wszystkich mebli i wyposażenia, w tym szklanek, porcelany i sztuców, wykonał sam Prutscher. Kolorowe tapety papierowe również pochodziły z warsztatów Wiener Werkstätte. Najprawdopodobniej Pru-

tscher brał również udział w projektowaniu otoczenia willi z osiowo symetrycznym parkiem, otwartym na rzekę Opawę. Na terenie willi znajdował się również dom dozorczy, budynek gospodarczy, garaż i szklarnia z niezwykle konstrukcją systemu grzewczego. Jak na swoje czasy willa wyposażona była we wszystkie niezbędne udogodnienia i urządzenia techniczne - windę do jadalni, rolety okienne, suszarkę do ubrań, nowoczesną kuchnię. Po upaństwowieniu willi w 1945 r. zakwaterowano w niej osiem rodzin, po czym latach 1951-2003 cały kompleks służył jako centrum opieki nad niemowlętami i żłobek. Willa jest zabytkiem kultury i obecnie służy jako muzeum miejskie.

Ciekawostka:

Theodor Flemmich mieszkał w swoim pięknym domu przez nieco ponad dziesięć lat, zanim zmarł na niewydolność nerek. Ponieważ jednak nie był właścicielem willi jako osoba fizyczna, a raczej jego firma, minęło kilka lat, zanim walne zgromadzenie przekazało prawo własności jego żonie Terezi i trzem córkom podczas rozstrzygnięcia spadku. Najstarsza córka wyszła za mąż za współwłaściciela największego zakładu tekstylnego w Krnovie, Hermanna Larischa, który kontrolował zakład włókienniczy Flemmicha.

9 Willa Karla Larische/Hermannna Larische

Adres: Řiční okruh 6/12a [Larischgasse]

Budowniczy/architekt: budowa Ernst Latzel [1885], przebudowa Leopold Bauer [1911-1913, 1926] **Styl budynku:** neorenesansowy

Założyciel nowoczesnego przemysłu włókienniczego w Krnovie, Alois Larisch, miał trzech synów – Aloisa, Karla i Rudolfa. Każdy z synów zbudował swoją prywatną willę w sąsiedztwie fabryki na ul. Řiční okruh. Najpierw Karol i Alois [1885], wreszcie Rudolf [1888]. Hermann Larisch [1885-1975] przejął willę od swojego wuja Karla w 1910 roku. Po wojnie wyjechał do Bawarii, potem do Austrii.

Willa, pierwotnie niemal identyczna z willą Aloise Larische, została znacznie przebudowana i zmodernizowana przez architekta Leopolda Bauera. Od strony ulicy dodał cylindryczny ryzalit, znacząco zmieniając układ wnętrza. Bauer dodał tylne skrzydło do pierwotnej willi, w tym kuchnię, klatkę schodową i biuro rachunkowe, które znajdowało się na piętrze. Bauer zastąpił pierwotną dwuramienną klatkę schodową drewnianą wrzecionowatą z kutą balustradą. Dominantą sali był również kominek z czerwonej cegły z ozdobnym dekokrem. Hol i jadalnię połączono czteroskrzydłowymi szklanymi drzwiami. W jadalni stał dębowy stół z czterema krzesłami i dwa rzeźbione kredensy. Ściany jadalni częściowo pokryto tapetą z tkaniny, sufit pokryto sztukaterią z rozetami. Meble w sypialni i salonie na piętrze zostały wykonane z drewna wiśniowego.

Willa wraz z fabryką została skonfiskowana w 1945 roku i służyła wówczas jako siedziba firmy Karnola. Obecnie należy do Skarbu Państwa, a pomieszczenia użytkowane są przez Państwowe Archiwum Powiatowe Bruntál [Státní okresní archiv Bruntál] z siedzibą w Krnovie.

⑩ Willa Rudolfa Larischa

Adres: Řiční okruh 4/14 [Opparing 14]

Architekci: budowa Hans Miksch i Julian Niedzielski [1888],
przebudowa Leopold Bauer [1902, 1911, 1929]

Styl budynku: nordycki neorenesans

Rudolf Larisch [1850–1912], najmłodszy syn Aloisa Larischa, stał się w 1899 roku jedynym właścicielem rodzinnej firmy Alois Larisch i synowie, która była najstarszą i jednocześnie największą fabryką włókienniczą w Krnovie.

Budowę swojej willi, w przeciwieństwie do swoich braci, powierzył nie krnovskiemu budowniczemu Ernstowi Latzelowi, lecz dwóm wiedeńskim architektom Hansowi Mikschowi i Julianowi Niedzielskiemu. O ile domy pozostałych Larischów były skromne według schematu klasycystycznego, o tyle bryłę willi Rudolfa modelują występy [ryzality] i szczyty o różnej formie oraz asymetrycznie umieszczony balkon. Na budowę swojej willi Rudolf Larisch wybrał działkę o nieregularnym kształcie w sąsiedztwie krnovskiego zamku.

Rudolf Larisch junior [1884–1937], przedstawiciel trzeciego pokolenia rodzinnych fabrykantów, a zarazem spadkobierca firmy, jeszcze za życia ojca urządzał mieszkanie na pierwszym piętrze willi. W 1911 roku Leopold Bauer zaprojektował mu pokój gościnny, sypialnię, jadalnię i bibliotekę.

W 1929 roku Bauer został zaproszony do gruntownej przebudowy willi, powiększono i rozbudowano tylne skrzydło, a poprzez przebudowę pierwotnego przedsionka z trójkątnej prostokątną klatką schodową utworzono nową salę. W piwnicy Bauer umieścił sklepione pomieszczenie z kominkiem.

Po wojnie willa została skonfiskowana przez państwo, a dom służył jako przedszkole. Obecnie w willi znajduje się oddział banku - Československá obchodní banka.

13 Willa rodziny Chlupaček

Adres: Textilní 155/3a a 156/5 (Lidogasse)

Budowniczy/architekt: budowa Ernst Latzel (1891), przebudowa Leopold Bauer (1924-1926)

Styl architektoniczny: styl neobarokowy

Rodzina Chlupačkůw wywodzi się ze starożytnej ewangelickiej rodziny sukienników z Humpolce. Nie są znane okoliczności, które sprowadziły Johanna Chlupačka do Krnova, ale już w 1890 roku założył on swoją fabrykę sukna na rozległych gruntach rolnych na południe od rzeki Opawy. Wkrótce po założeniu fabryki kazał wybudować dwie neobarokowe wille, jedną dla siebie, drugą dla swojego syna Aloisa, który był zaangażowany w prowadzenie firmy Johann Chlupaček & Sohn. Aloisowi Chlupačkové urodziło się trzech synów, Johann, Alois i Robert, i aby zapewnić swojej powiększającej się rodzinie więcej prywatności, postanowił zwrócić się do Leopolda Bauera na rozbudowę swojej willi (zachodnia część między willami). Bauer zaprojektował rozbudowę części reprezentacyjnej łącząc dwie pierwotnie oddzielne wille w jedną całość.

Leopold Bauer w nowo dobudowanej części zaprojektował trzy nowe pomieszczenia, przeznaczone na cele reprezentacyjne i towarzyskie. Goście wchodzili przez wyłożony marmurem hol wejściowy. Mogli zostawić swoje ubranie w przylegającej szatni, wyposażonej w urządzenia sanitarne. Dalej znajdowała się dolna sala z trzema wysokimi witrażami, z której klatka schodowa prowadziła do górnej sali z łukowatą szklaną kopułą z witrażowym baldachimem. Z tego holu wchodziło się do dużej jadalni, wyłożonej

sprowadzonym z zagranicy marmurem. Stamtąd schody gości mogły prowadzić do salonu muzycznego z fortepianiem i gramofonem lub salonu wykuszowego, w którym można było usiąść przy kominku z szarego marmuru. Część prywatna lewej zachodniej willi obejmowała wówczas pokój męski, sypialnię, garderobę i bibliotekę. Na poddaszu znajdowała się bawialnia, pokoje dla dzieci i pokój gościnny. W piwnicy willi znajdowała się nowoczesnie wyposażona kuchnia i magazyn, a także pralnia, prasownia, pokój dla personelu oraz piwnica na 600 butelek wina. W prawej wschodniej willi na parterze znajduje się salon i sypialnia z oknami na ulicę, kuchnia, jadalnia oraz pokój z oknami na ogród. Na poddaszu znowu pokój dla gości i pokój dla personelu willi.

Majątek rodziny Chlupaček został skonfiskowany przez reżim hitlerowski ze względu na żydowskie pochodzenie żony Aloisa Chlupačka. Mógł on nadal pracować w fabryce, a jego synowie mogli wykonywać prace pomocnicze. Pod koniec wojny w marcu 1945 r., mimo częściowo żydowskiego pochodzenia, bracia Chlupačkové zostali wcieleni do Wehrmachtu. Robert dostał się do niewoli amerykańskiej i po wojnie pozostał w Niemczech, Johann zbiegł z frontu w ostatnich dniach wojny, ale został złapany i skazany na śmierć. Kara śmierci nie została wykonana z powodu gwałtownego załamania się frontu. Trzeci z braci - Alois - dostał się prawdopodobnie do niewoli rosyjskiej, gdzie podobno zginął w 1945 roku. Wojnę przeżył ojciec Alois z żoną, Alois zmarł w 1947 roku. Po 1945 roku administratorem krajowym firmy został Johann Chlupaček, którą ponownie zagarnęło dla odmiany państwo czechosłowackie jako własność niemiecką. Jednak w 1948 roku Johann i jego matka Maria wyemigrowali do Austrii, gdzie kontynuował pracę w przemyśle włókienniczym. Po wojnie willa pełniła funkcję żłobka, gabinetu lekarskiego oraz biura przedsiębiorstwa państwowego, które w latach 90. przekształciło się w spółkę akcyjną PEGA-VEL. Dziś znajduje się w rękach prywatnych i przechodzi renowację.

Ciekawostka

Historia firm włókienniczych w Krnovie pokazała, że firmy, których właściciele mieli synów, rozwijały się długo i były przekazywane kolejnym pokoleniom (Larisch, Steuer, Chlupaček, Florian Schmidt). Objęcie przez kobietę stanowiska kierowniczego w firmie przemysłowej było wówczas jeszcze nie do pomyślenia.

Legenda:

- 1** Willa Flemmicha
- 4** Willa Poldi Mildner
- 9** Willa Karla Larische/Hermann Larische
- 10** Willa Rudolfa Larische
- 13** Willa Chlupaček
- 15** Willa Kandlera
- 19** Willa Steuera
- 25** Willa Geiringer

Trasa zwiedzania

Przewodnik po krnovskich willach obejmuje 30 domów i apartamentów, zbudowanych w latach 1880-1936, od okresu historyzmu i secesji po nowoczesną architekturę. Ten niezwykle cenny zespół budynków powstał z myślą o życiu rodzinnym i reprezentacyjnym, przede wszystkim fabrykantów tekstyliów, ale także przedsiębiorców budowlanych, prawników i kupców. Znajdziemy tu zarówno realizacje wybitnych architektów środkowoeuropejskiego szczybla [Leopold Bauer, Otto Prutscher, Adolf Loos], jak i realizacje regionalnych architektów i budowniczych. Budynki są własnością miasta Krnov, ale także w rękach prywatnych właścicieli. Niektóre wille są publicznie dostępne, a inne są własnością prywatną i można je oglądać tylko z zewnątrz. Trzy z trzydziestu budynków już nie istnieje i można zobaczyć tylko miejsce, na którym kiedyś stały.

Legenda mapy:

- 1 Willa Goldbergerów, Pivovarská 292/16
- 2 Willa Flemmicha, Hlubčická 152/20
- 3 Willa braci Kulk, 9. května 531/12 a 530/14 [podwójna willa]
- 4 Willa Poldi Mildner, Žižkova 539/20
- 5 Willa Grögera, Opavská 298/52
- 6 Willa Latzla, Říční okruh - już nie istnieje
- 7 Mieszkanie rodziny Samków, K Městek - już nie istnieje
- 8 Willa Aloise Larische juniora, Dělnická 124/9
- 9 Willa Karla Larische/Hermanna Larische, Říční okruh 6/12a
- 10 Willa Rudolfa Larische, Říční okruh 4/14
- 11 Willa Westrich, Šmeralova 20/3
- 12 Willa Floriana Schmidta, náměstí Míru 165/12
- 13 Willa Chlupaček, Textilní 155/3 a 156/5 [podwójna willa]
- 14 Willa Pflügera, Svatováclavská 171/13
- 15 Willa Kandlera, Čsl. armády 842/52
- 16 Willa Laske, Revoluční 897/42
- 17 Willa Bellaka/Schnůrcha, Revoluční 893/46
- 18 Willa Sperlicha, Revoluční 965/60
- 19 Willa Steuera, Zápalaova 964/1
- 20 Willa Cerhaka, Revoluční 1160/55
- 21 Willa Hohlbauma, Revoluční 1138/76
- 22 Willa Růgera, Bruntálská 1199/7
- 23 Willa Rudolfa i Margarety Heinerów, Mikulášská 985/30
- 24 Willa Rudolfa i Amalie Frankow, Mikulášská 986/28
- 25 Willa Geiringer, Horova 1016/1
- 26 Willa Lindnera, Mikulášská 854/8
- 27 Willa Dr. Emila i Pauly Freiburgerów, náměstí Hrdinů 859/11
- 28 Willa Kurza, Smetanův okruh 3 - już nie istnieje
- 29 Weekendowa willa Aloise Chlupačka, Ježník 1874/40
- 30 Weekendowa willa Hanne Larisch, Ježník 1834/71

Więcej o trasie zwiedzania „Po krnovských vilách” [Po krnovskich willach] można znaleźć na stronie www.infokrnov.cz.

Dla zainteresowanych architekturą dodano również dwie ważne wille z polskiego miasta Prudnik - willę Hermanna Fränkla i Maxa Pinkusa.

● - w katalogu; ● - nie wymienione w katalogu; ● - już nie istnieje

4 Willa Leopoldyny Mildnerovej

Adres: Žižkova 539/20 [Schuliggasse]

Architekt: Oskar Wittek [1936]

Styl budowy: neoromantyzm

Willa przy ulicy Žižkovej została zbudowana dla genialnej krnovskiej pianistki Poldi Mildner [27.07.1913 Wiedeń - 7.07.2007 Buenos Aires], jednak o budowę domu starała się jej matka - Leopoldine Mildner. Matka, członkini krnovskiego chóru Kościoła Adwentystów Dnia Siódmego, pod wpływem środowiska kościelnego od najmłodszych lat kształtowała w córce miłość do muzyki. Jej talent rozwinął się do tego stopnia, że w krótko prasa opisała ją jako „cudowne dziecko”. Koncertowała w wielu europejskich stolicach oraz w USA. Ale nie zapomniała na Krnov, gdzie jej koncerty, obok koncertów innego cudownego dziecka z Krnova - skrzypka Gerharda Taschnera, należały do najpopularniejszych. Jej karierę zahamowała II wojna światowa. Poldi zdecydowała się opuścić ojczyznę i wyjechała za granicę w 1939 roku. Najpierw do USA, w 1942 do Argentyny, gdzie spędziła większość życia.

Dom Poldi Mildner ma rzut prostokąta. Graniastopową bryłę domu ze stosunkowo zamkniętą elewacją wejściową odciążają w obu południowych narożnikach loggie z ozdobnymi balustradami i motywem arkad. Fasada południowa jest dodatkowo podzielona przez okna skrzydłowe na parterze i podwójne okna na piętrze. Układ domu jest dwukondygnacyjny, na parterze z pomieszczeniami mieszkalnymi od strony południowej. Na piętro prowadzą trójbiegowe drewniane schody, na piętrze otwierające się na sień z drewnianą balustradą. Od nich prowadzą wejścia do prywatnych pokoi. Architekt Wittek połączył ekspresję nowości z motywami neoromantycznymi, aby stworzyć funkcjonalną, ale nadającą nadech emocjonalny przestrzeń. Obecnie w willi mieści się siedziba Krnovskiej Straży Miejskiej.

Text: Przewodnik po architekturze Krnova [Průvodce architekturou Krnova]

15 Willa Kandlera

Adres: Čsl. armády 842/52, Benischerstrasse 52

Budowniczy/architekt: budynek Josef Hartel [1892], rekonstrukcja Leopold Bauer [1907], rozbudowa Josef Hartel [1911]

Styl budynku: Neorenesansowy dom z barokową kopułą

W 1879 roku Gustav Kandler [1852-1931] kupił młyn wodny w miejscowości Chářová na Mlýnském náhonu [Nad młyńskim kanałem], który zmodernizował i przerobił napęd wodny na parowy. W jego pobliżu zbudował fabrykę krochmalu. Nie miał niestety tyle szczęścia w życiu rodzinnym. W sumie on i jego żona mieli pięcioro dzieci, ale tylko syn Heinrich dożył dorosłego wieku, który jednak nie kontynuował pracy swojego ojca.

Gustav Kandler zlecił w 1892 roku wybudowanie wystawnej neorenesansowej willi w sąsiedztwie fabryki. Projekt został stworzony przez lokalnego budowniczego Josefa Hartela. Rzut budynku zbliżony był do kwadratu, symetrię osiową podkreślały środkowe kalenice. Od samego początku prawdziwą ozdobą kamienicy była klatka schodowa, którą projektant zaprojektował w stylu renesansowych willi palladiańskich. Hol oświetlał świetlik witrażowy. Na parterze była kuchnia, jadalnia, pokój dzienny, pokój męski i salon. Na piętrze znajdowały się sypialnie rodziców, dzieci i dalsze pokoje. Podczas przebudowy Leopold Bauer zaprojektował zamiast salonu sypialnię, jej wyposażenie, a także wyposażenie jadalni i pokoju męskiego. Willę otacza park z rzadkimi drzewami, w tym Tulipanowcem amerykańskim. W 1911 roku Kandler kazał rozbudować willę o tylną część z mieszkaniami, co spowodowało utratę pierwotnej renesansowej harmonii.

Po śmierci Heinricha w 1938 roku firmę kupił młynarz Richard Mückusch. W 1945 roku fabryka i willa zostały skonfiskowane przez państwo czechosłowackie jako niemiecki majątek. Willa była kupiona przez Krnovské Škrobárny w 2005 roku, a obecnie jest własnością prywatną.

Ciekawostka

W 1907 roku Gustav Kandler poprosił Leopolda Bauera o przebudowę willi, który stworzył trzy wersje projektu. Kandler zdecydował się na bardziej rozbudowaną wersję rekonstrukcji, która miała zaimponować córce największego krnovskiego przedsiębiorcy tekstylnego Rudolfa Larischa, o którą zabiegał jego syn Heinrich. Kiedy małżeństwo było już pewne, zrealizowano najtańszą wersję rekonstrukcji. Bauer nie był w stanie uzyskać wynagrodzenia od Kandlera za przygotowane projekty i podał sprawę do sądu. Proces wygrał, ale pieniądze jakie zapłacił prawnikom były większe niż suma o jaką się wadził.

19 Willa Steuera

Adres: Zápčalova 964/1 (Hauptstrasse 53)

Architekt: Franz Wilfert [1932]

Styl budynku: neoklasycyzm

Rodzina Steuer była złączona z branżą tekstylną od kilku pokoleń. Założyciel nowoczesnej dynastii biznesowej, Franz Xaver Steuer [1810-1897], był mistrzem sukiennictwa. Jego syn Heinrich Steuer I. [1850-1901] kupił dużą dwuhektarową działkę przy Rudolfstrasse [później Hauptstrasse, dziś Revoluční ulicy], na której zbudował nowoczesną fabrykę.

W pobliżu fabryki wybudował willę zaprojektowaną przez wiedeńskiego architekta Franza Wilferta. Budowę wykonała firma budowlana Koch i Kindermann z Krnova. Willa Steuera jest jednym z nielicznych zabytków Krnova, który skoro nie został dotknięty przebudową i rekonstrukcją. Jest to dwupiętrowa willa z zagospodarowanym ogrodem i stylowym ogrodzeniem. Willa z mansardowym dachem, osadzona na kamiennym cokole z piwnicznymi oknami. Fasada główna przedzielona ryzalitem z trójkątnym szczytem o pięciu osiach okiennych. Tylna część willi jest otwarta na ogród, po obu stronach są ryzality, pomiędzy którymi znajduje się taras ze schodami do ogrodu. Na taras prowadzi przeszklone, łukowate drzwi.

We wnętrzu budynku zachowała się obszerna sala wysoka przez dwa piętra. Okładzina holu i wystawnej klatki schodowej wykonana jest z bejcowanego, lakierowanego drewna. W sieni zachował się również kominek z dwiema kolumnami i gzymsem, bogato zdobiony ornamentami. Na parterze przylegają do holu dwa pokoje. Pierwszy pokój z wykuszem był kiedyś salonem. Pokój na zapleczu był używany jako pokój męski. Na parterze znajdowała się także kuchnia, spiżarnia i toalety. Na piętrze znajdowały się sypialnie pana i pani domu, garderoba z łazienką i szafkami.

W okresie powojennym budynek przez długi czas służył jako przedszkole, aż do połowy lat 90. XX wieku mieścił się tu Urząd Skarbowy. Następnie funkcjonowało miejskie Centrum Kulturowo-Informacyjne oraz muzeum. Dziś willa służy jako pensjonat z kawiarnią - Villa Café.

25 Willa Geiringera

Adres: Horova 1016/1, Fanny Titze Strasse 1

Konstruktor: Josef Hartel [1925]

Styl budynku: na zewnątrz - neoklasycyzm, wewnątrz - art deco

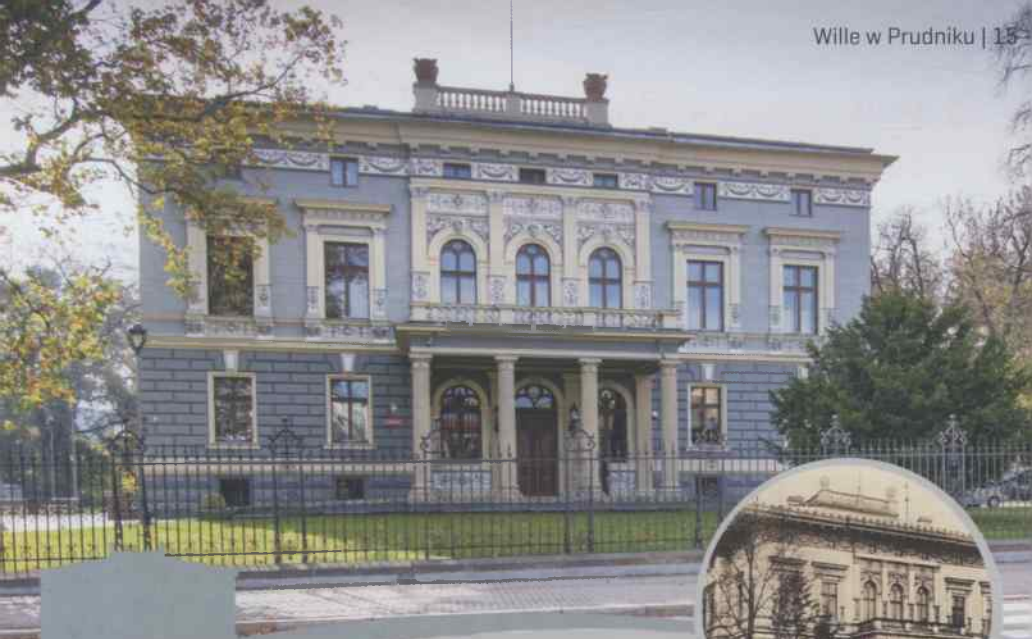
Jacob Geiringer [6.04.1862-28.11.1930] był bardzo ważnym i odnoszącym sukcesy biznesmemem żydowskim. Wraz z Gustavem Reitlerem założył firmę Tuchhaus Silesia. Firma miała swoją siedzibę w Krnovie w Pałacu Handlowym „Silesia” przy ulicy Mikulášská, i oddział w Wiedniu. Miał czterech synów z Hermioną Pollak. Najmłodszy syn, Leo Geiringer, uczył się w szkole włókienniczej w Brnie, a następnie pracował w handlu tkaninami. Wojnę przeżył na wygnaniu w Anglii, gdzie zmienił nazwisko na Granger. Po wojnie wrócił do Austrii, gdzie odnowił dawną filię wiedeńską. Jego syn prowadził firmę do 2000 roku.

Leo Geiringer zlecił budowę willi dla swojej rodziny w pobliżu Handlowego Pałacu Silesia. Parterowa willa z czterospadowym dachem w sercu pierwotnie parkowego ogrodu, inspirowana nowym klasycyzmem, a wpływy art déco widoczne są zwłaszcza we wnętrzach. Budynek od strony ogrodu ma symetrycznie pomyślaną elewację południową z parą bocznych ryzalitów, zwieńczoną kurtynowym gzymsem. Centralną część elewacji podkreśla balkon wsparty na kanelurowych kolumnach. Wejście prowadzi do dwukondygnacyjnego hallu z dwuramienną klatką schodową na piętro. Sala wyposażona jest w boazerię i dekorację sztukatorską. W północnej części domu znajdują się pomieszczenia gospodarcze, od wschodu jadalnia, od zachodu pokój mieszkalny, a na piętrze pokoje prywatne.

Tekst: Przewodnik po architekturze Krnova [Průvodce architekturou Krnova]

Obecnie willa jest własnością miasta Krnov, pomieszczenia są wykorzystywane jako gabinety i biura.

A Willa Hermanna Fränkela

Adres: Kościuzski 1A, Prudnik

Styl budynku: neorenesansowy

Historia willi Hermanna Fränkla, zwanej też „Białym Domem”, jest nierozdzielnie związana z historią ciężko pracujących żydowskich prudnickich rodzin fabrycznych Fränkel i Pinkus, właścicieli firmy Samuel Fränkel AG, która była jednym z największych przetwórców lnu w Niemczech.

Pierwotnie willa należała do współwłaściciela miejscowej fabryki włókienniczej i honorowego konsula perskiego w Berlinie, a także wielkiego filantropa Hermanna Fränkla. Została zbudowana w 1883 roku w stylu klasycystycznym i już na pierwszy rzut oka zwraca uwagę swoją ornamentyką i różnorodnością. Willa należy do najbardziej reprezentacyjnych budowli regionu. Jest to jedyny tego typu obiekt w południowej Polsce. Mieści się na ulicy Kościuzki. Kiedyś była to willa mieszkalna, później zakładowy „Dom Włókienniczy”, a od 2011 roku służy jako siedziba Prudnickiego Ośrodka Kultury. Willa jako jeden z czterech zabytków województwa opolskiego otrzymała nagrodę w 2012 roku w konkursie „Zabytek Zadbane”, organizowanym przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Wewnątrz willi na szczególną uwagę zasługuje klatka schodowa, w tym fresk w holu schodowym przedstawiający biblijną scenę „Odnalezienia Mojżesza” oraz fontanna z postacią kobiety, być może żony Hermanna, Flory. Niezwykłego wyglądu tej przestrzeni nadaje kaflowy, bogato zdobiony piec, secesyjna fontanna oraz reprezentacyjny duży świetlik – niebo. Elementy te mają symbolizować trzy żywioły: ogień, wodę i powietrze. Ponadto obecnie w budynku mieści się sala teatralna z tapetami wykonanymi zgodnie z ich XIX-wiecznym oryginałem, sala kameralna i galeria na poddaszu, które powstały w latach 2010–2011 na potrzeby Prudnickiego Ośrodka Kultury.

Ciekawostka

W bezpośrednim sąsiedztwie willi Fränkla do 1970 r. znajdował się kościół i klasztor kapucynów, którego pozostałością są podziemia połączone z piwnicami willi fabrykanta. Klasztorne piwnice udostępnia się zwiedzającym.

B Willa Maxa Pinkusa, założyciela Biblioteki Śląskiej

Adres: Nyska 2, Prudnik

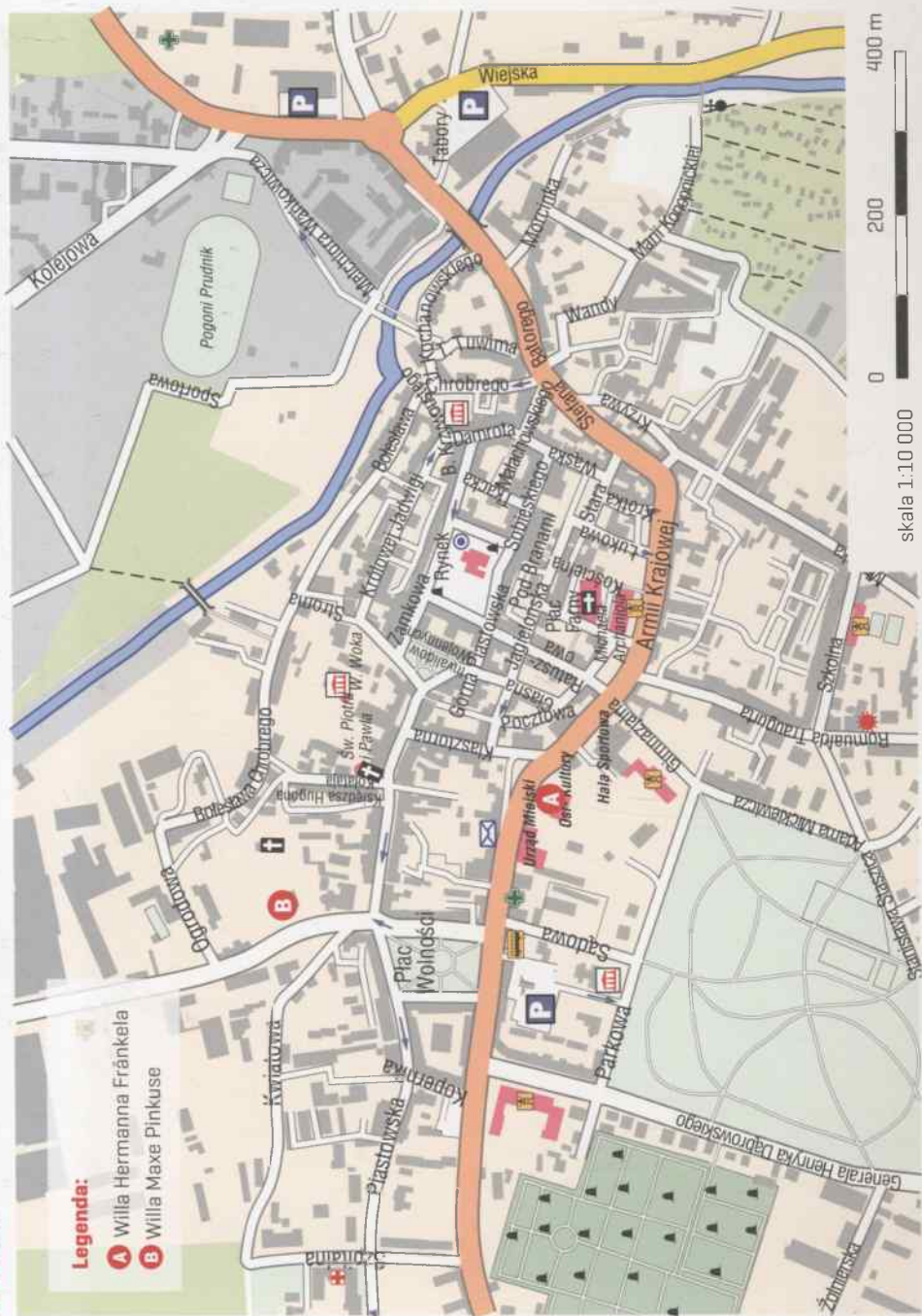
Styl budynku: neoklasycyzm

Neoklasycystyczny pałac powstał w 1882 roku obok fabryki Samuel Fränkel AG. Jest to jedna z czterech znajdujących się w mieście willi rodzin przedsiębiorców Fränkl i Pinkus – współwłaścicieli firmy Samuel Fränkel AG. Willa kojarzona jest głównie z nazwiskiem przemysłowca i mecenasa Maxa Pinkusa [3.12.1857–19.6.1934], wnuka Samuela Fränkla, który od 1909 r. prowadził firmę S. Fränkel AG a w willi spędził znaczną część swojego życia. Dzięki pozycji i szerokim kontaktom społecznym właściciela willa gościła duchową, towarzyską i biznesową elitę ówczesnego społeczeństwa, w tym noblistów. Młodsza siostra Maxa, Hedwiga Pinkus, została żoną lekarza Paula Ehrlicha, późniejszego laureata Nagrody Nobla w dziedzinie immunologii [1908]. Bliskim przyjacielem Maxa był wybitny śląski pisarz Gerhart Hauptmann, laureat literackiej Nagrody Nobla [1912]. Dużą część pomieszczeń swojej willi Max Pinkus poświęcił na stworzenie tzw. Biblioteki Śląskiej – jednej z największych prywatnych bibliotek tematycznych stworzonych przez jedną osobę w całych Niemczech i Europie. Na początku lat 30. księgozbiór zgromadzony na pierwszym i drugim piętrze willi liczył około 25 000 woluminów. Jego najcenniejszą część poświęcono rękopisom pisarzy śląskich, w tym twórczości Gerharta Hauptmanna. Max Pinkus zbudował także cenną kolekcję rzemiosła śląskiego, a także kolekcję Judaików, w tym srebrnych przedmiotów kultu. Po śmierci Maxa Pinkusa część księgozbioru przejęła Biblioteka Uniwersytecka Breslau/ Wrocław, jednak większość zbiorów została bezpowrotnie utracona przez wydarzenia II wojny światowej i uważa się, że część księgozbioru trafiła jako łup wojenny do Rosji.

Ciekawostka

Prudnicka willa Maxa Pinkusa znalazła ważne miejsce w niemieckiej literaturze pięknej. W dramacie Gerharta Hauptmanna „Przed zachodem słońca” posłużyła jako wzór dla domu mieszkalnego głównego bohatera sztuki, tajnego doradcy biznesowego Matousa Clausena, który ucieleśnia cechy charakteru Maxa Pinkusa. Do 1936 roku w willi mieściła się słynna Biblioteka Śląska. Po II wojnie światowej willa służyła jako przedszkole zakładowe ZPB Frotex, dziś budynek ten jest własnością prywatną.

krnov

Wydawło Miasto Krnov w roku 2023.

Współpraca: Ing. Jan Stejskal, PhDr. Ľubica Mezerová, Městské muzeum Krnov

Zdjęcia: Miasto Krnov, Městské muzeum Krnov, Muzeum Prudnickie, Jiří Kriva, prywatni kolekcjonerzy

Zrealizowano w ramach mikroprojektu Pogranicze historyczne, nr rej. CZ.11.4.120/0.0/0.0/16_009/0003305
dofinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego za pośrednictwem
Funduszu Mikroprojektów Euroregionu Pradziad.

PRÉKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRAČAMY GRANICE
2014—2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKY FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

